

Спортни прояви

Зурнаджийско-тъпанджийските формации са свързани със състезателни игри в традиционната култура на района. Зурнаджийи със специални свирни придружават състезателни игри като: *гюреши* (борба), *кушии* (надбягване с коне), надбягване между хора, хвърляне на камък [Манолов, 1987:74-81].

При съвременни спортни прояви, най-вече футболни мачове, също звучат зурни. През последните години по български стадиони става традиция да свири жива музика – тромпети, тъпани, малки чалгийски оркестри с кларинет, акордеон, китара. В Югозападна България любимите оркестри на запалянковците са зурнаджийски формации. Петрички зурнаджийи свирят на футболния мач между отборите на “Беласица” и “Нефтохимик” на 20. X. 2001 в Петрич. Музиката им можеше да се чуе и в телевизионния репортаж, излъчен в обзорното спортно предаване по БНТ.

Според петрички зурнаджийи музиката на зурните се търси не само в региона. Музиканти дават информация, че са свирали на зонални мачове в с. Кърналово, на мачове от “А” футболна група в Петрич, Дупница и София. Наемат ги и им плащат местни запалянковци. Въпреки, че “модата” на жива музика по време на футболни мачове е от последните години, явлението не е ново: “Преди мен ме караха 68-а 69-та година като войник, “Марек” като играеха с “Левски” и “ЦСКА” да свиря. Сега на “Беласица”. Ама няма да отиваме вече щото стават много побоища. Наште станаха, да му сба майката... Любчо беше отишъл и беше се заял некакво момче с него. Полицията са го задържали. Искаше да строши тъпана” [Д.К., 10/2001, с. 8].

Постоянен ангажимент на младите зурнаджийи от с. Крупник са мачовете на футболния отбор на град Симитли “Македонска слава”. Всяка седмица зурнаджийска формация озвучава мачовете както в Симитли, така и при гостуванията на отбора: “Зурнаджиите пътуват с футболистите. Сега беа в Радомир на мач” [К., с. 8].

Обучение и образование

Днес традиционната институция за обучение на зурнаджийи – родът, продължава да е основен механизъм в овладяването на зурнаджийското свирене. Заедно с нея се появяват нови форми и аспекти в усвояването на зурната.

В класическия случай на зурна свирят само роми. Фолклоризмът като художествена самодейност и любителско творчество променя тази норма и усвоявайки инструмента, “кара” и етнически българи да свирят на него.

Танцовият състав при читалището в с. Кърналово включва в репертоара си *Русалийски танци* и *тежки мъжки должнострумски хора*. Тъй като в селото няма роми зурнаджийи, ръководителят Андон Бърдаров кара местни музиканти българи (Любен Андонов Петров, свирил на гайда и Владо Банев, свирач на кавал, гайда и акордеон) да се научат да свирят на зурна. Тъпанджия е инициаторът Андон Бърдаров. Музикалните инструменти и първоначалното обучение осигурява известният зурнаджийи от съседното село Кавракирово Демко Куртов. С този първоначален музикантски състав на ансамбъла кърналовци се явяват на зонални и републикански фестивали на художествената самодейност [А.Б., с. 15].

В инцидентни случаи на зурна просвирват и български музиканти от оркестри при професионални фолклорни ансамбли. В ДАНПТ “Филип Кутев” – София, при поставяне на тежки македонски танци, на зурна свири гайдарят Димитър Тодоров.

Интервю с И. И. – хореограф, танцьор и зурнаджия, дава представа за един